

BESLUT "NATURRESERVAT ÖRJASÄNGET": 2006-09-27
SKÖTSELPLAN "NATURRESERVAT ÖRJASÄNGET": 2006-09-27

LÄNSSTYRELSEN		BESLUT
DALARNAS LÄN		
Miljövardsenheten	2006-09-27	511-5725-01
Torbjörn Rynéus		

ÖRJASÄNGETS NATURRESERVAT I GAGNEFS KOMMUN

LÄNSSTYRELSENS BESLUT

Länsstyrelsen i Dalarnas län beslutar med stöd av 7 kap 4 § i miljöbalken att bilda Örjasängets naturreservat på 173 ha i Dala-Floda socken för det område som framgår av beslutskartan och med de gränser som slutligen utmärks i terrängen.

Länsstyrelsen fastställer också bifogad skötselplan för den långsiktiga skötseln av reservatet med Länsstyrelsen i Dalarna som naturvårdsförvaltare.

SKÄLEN FÖR BESLUTET

Beskrivning av området

Örjasängets naturreservat ligger en mil söder om Dala-Floda inklämt i sänkan mellan Hålbergsåsarna och Höglindan. Inte bara 300-meterskurvan vindlar centralt genom reservatet utan också Långsundbäcken med Kolbäckens nordligaste källflöden vid Lilla och Stora Bortbergstjärn samt den gamla fäbodstigen ända från Källbäcken vid Västerdalälven till Risåsarna och Höglindan. Det är gammelskogen som är viktigast i reservatet men tillsammans med de fina bäckarna och myrarna bildas ett intressant stycke dalanatur som på senare år endast påverkats i liten grad.

Om man söker sig in i reservatet på den gamla fäbodstigen från skogsbilvägen längs östra sidan passerar man strax en stortall med klösmärken från björn en bit upp på stammen, vidare tvärs över flera smala men artrikare sumpskogsstråk, upp över blockiga tallbackar, förbi kanten av en ungtallskog, över Långsundbäcken, förbi Friluftsförbundet's kolarkoja och fram mot själva Örjasänget, dvs. de gamla slättermyrarna. De börjar där tre bäckar flödar samman och sträcker sig sedan söderut längs Långsundbäcken. Stigen fortsätter över bäcken från Stora Bortbergstjärn upp genom en tallskog för att försvinna ur reservatet i höjd med Lilla Bortbergstjärn.

Detta stora sammanhängande område med gammal skog av olika slag

inklusive viktiga sumpskogar i flera stråk bl.a. söder om Lilla Bortbergstjärn i kombination med myrar, tjärnar och bäckar utgör grunden för de höga naturvärdena. Skogen i reservatet har ett virkesförråd på 28700 skogskubikmeter där tallen dominerar med 65 %, granskogen 32 % och lövträden 3%. Björk, gråal, klibbal, rönn och sälg förekommer här och var medan aspen är mycket fåtalig. Ett litet lövskogsbestånd finns väster om Lilla Bortbergstjärn. Reservatet innehåller mycket fina fågelbiotoper främst för tjäder men också för tretåig hackspett. Namnet Fågellikmyran längst i nordöst syftar säkert på orrlekarna på myren. Bland kryptogamer kan nämnas ovanligare arter som liten spiklav, vitmosslav, kantvitmossa, dropptaggsvamp, vedticka och rödgul trumpetsvamp.

Tyvänn har inga uppgifter framkommit som visar omfattningen av den gamla myrslåttern men den borde ha varit mest intensiv på de rikare myrarna längs Långsundbäcken. Den gamla fåbodstigen är en stor tillgång för reservatet och den ingår i ett stort unikt system av gamla fåbodstigar. Friluftsförbundets öppna kolarkoja fungerar bra som rastkoja längs stigen.

Internationell klassning

Större delen av reservatet ingår i Natura 2000, som är EU:s nätverk av skyddad natur. Om möjligt bör även resten av reservatet föras in i Natura 2000.

Motiv för att bilda naturreservat

Utan att bilda naturreservat är det framför allt skogsbruk och olika hydrologiska ingrepp som skulle kunna hota området naturvärden.

SYFTET MED RESERVATET

Biologisk mångfald

Syftet med hela Örjasängets naturreservat är att, i linje med det nationella målet om levande skogar och myllrande våtmarker, skydda området sammanhängande skogar med bl.a. gammelskog och sumpskog samt bäckar och myrar inklusive gamla slättermyrar från exploatering av negativ betydelse. Syftet är också att bibehålla bra skogsfågelmiljöer bl.a. genom att bevara tjäderbiotoperna och lekplatserna.

Modernt skogsbruk eller hydrologiska ingrepp rymms inte inom syftet med reservatet.

Friluftsliv

Bevara och underlätta möjligheterna till besök och naturupplevelser i reservatet.

Syftet ska nås genom

- att området lämnas till fri utveckling,
- information och underhåll av vandringsstigar genom reservatet.

RESERVATSFÖRESKRIFTER

A. INSKRÄNKNINGAR I RÄTTEN ATT ANVÄNDA MARK- OCH VATTENOMRÅDEN

Det är förbjudet att

1. gräva, schakta, dika, dämna, anordna upplag eller på annat sätt skada/påverka mark och vatten,
2. avverka skog, utföra skogsvårdande åtgärd, upparbeta eller ta bort döda träd och vindfällan,
3. använda/sprida gödsel, aska eller bekämpningsmedel,
4. framföra motordrivna fordon,
5. anlägga mark- eller luftledning, uppföra byggnad, mast eller annan anläggning,
6. jaga tjäder, orre och järpe,
7. uppföra jaktorn.

Utan tillstånd från Länsstyrelsen är det förbjudet att

8. sprida kalk i vatten eller på land.

Undantag

Föreskrifterna gäller inte för

- underhåll av kojor och uppmärkta stigar i reservatet
- åtgärder för skötsel och förvaltning av reservatet eller för att tillgodose syftet med reservatet
- punkt A.4 gäller inte för uttransport av älg med fordon som inte ger skador på mark eller vegetation.

B. FASTIGHETSÄGARE OCH INNEHAVARE AV SÄRSKILD RÄTT SKA TÅLA FÖLJANDE INTRÅNG

1. utmärkning av reservatet, uppsättning av informationstavlor, anläggning och underhåll av leder, slogbodor och andra anläggningar för friluftslivets behov,
2. naturvårdsbränning och annan skötsel enligt skötselplanen,
3. undersökningar för uppföljning av skötselplanen och syftet med reservatet.

C. ORDNINGSFÖRESKRIFTER

Det är förbjudet att

1. skada växande eller döda träd, vindfällan, stubbar eller lågor,
2. framföra motordrivna fordon.

D. MOTIV TILL FÖRESKRIFTER, ÖVRIGA UNDANTAG M.M.

A.1-8

Grundtanken är att låta skogen och myrarna utvecklas fritt med så liten påverkan som möjligt. I begreppet fri utveckling ingår möjligheten att genomföra så kallade naturvårdsbränningar, dvs. bränning av skog i naturvårdssyfte. Detta är dock knappast aktuellt i detta reservat inom den närmaste 10-årsperioden.

Eftersom ett av syftena med statens ekonomiska satsning vid Örjasänget är att skydda tjäderbiotoperna bör ingen jakt tillåtas på tjäder och inte heller på övriga skogshöns som har goda miljöer här nämligen orre och järpe. Däremot bör övrig jakt kunna bedrivas så länge den inte blir alltför omfattande.

Punkt A.2-3 innebär att bestämmelserna i 29 § skogsvårdslagen om bekämpning av skadeinsekter och tillvaratagande av skadad skog ej ska gälla inom naturreservatet. Uppkommer insektsskador på skog i anslutning till reservatet som följd av att åtgärder för insektsbekämpning inte vidtagits inom reservatet ska frågan om ersättning bedömas enligt skadeståndsrättsliga regler.

B.1-3 och C.1-2

Länsstyrelsen har bedömt dessa intrång och ordningsföreskrifter som rimliga mot bakgrund av syftet med reservatet.

Det är t.ex. inte förbjudet att tälta i reservatet och inte att elda under förutsättning att man tar hänsyn och inte stör häcknings- och spelplatser och inte skadar växande eller döda träd. Vill man inte ta med sig egen ved går det bra att plocka torra kvistar från marken eller bryta torrgrenar från växande träd utan att de skadas. Däremot får man t.ex. inte elda med delar av torrakor och stubbar eller liggande döda träd, s.k. lågor.

ÄRENDETS HANDLÄGGNING

Under de senaste decennierna har områdets framtid vid några tillfällen balanserat på slak lina mellan skogsbruk och naturskydd, där framför allt den ideella naturvården argumenterat för ett skydd av området. Det går fortfarande att hitta snitselband från planerade avverkningar. Under senare år har området framstått som alltmer skyddsvärt i Länsstyrelsens långsiktiga planering för naturskydd. Sedan 2001 har Länsstyrelsen arbetat för en reservatsbildning. Nu har samhället förvärvat marken genom köp eller markbyten. För ett skifte pågår förhandlingar.

Vid remissen har det framför allt förts fram önskemål om både större och mindre inskränkningar i jakten och att tältning och eldning inte ska vara tillåten. Synpunkterna har dock inte lett till några ändringar i beslutet.

ÖVRIGT

Detta beslut kan överklagas till Regeringen, Miljö- och samhälls-

byggnadsdepartementet, formulär 6.

Beslutet har fattats av landshövding Ingrid Dahlberg med Torbjörn Rynéus som föredragande. I handläggningen deltog även Inger Friman plan- och beredskapsenheten, Gunilla Garbergs rättsenheten, Jack Zinderland kulturmiljöenheten och Marit Ragnarsson miljövårdsenheten.

Ingrid Dahlberg

Torbjörn Rynéus

Bilagor
Översiktskarta
Beslutskarta
Skötselplan
Överklagningsformulär (till de som får beslutet genom delgivning)

LÄNSSTYRELSEN		SKÖTSELPLAN
DALARNAS LÄN		
Miljövårdsenheten	2006-09-27	511-5725-01
Torbjörn Rynéus		

SKÖTSELPLAN FÖR ÖRJASÄNGETS NATURRESERVAT I GAGNEFS KOMMUN

INNEHÅLL

- Syftet med skyddet av reservatet
- Prioriterade bevarandevärden
- Skötselområden
 1. Skog med fri utveckling
 2. Skog lämplig för bränning
 3. Myrarna
 4. Vattenmiljöer
- Friluftsliv
- Tillsyn
- Sammanfattning av skötseln

SYFTET MED SKYDDET AV RESERVATET

Biologisk mångfald

Syftet med hela Örjasängets naturreservat är att, i linje med det nationella målet om levande skogar och myllrande våtmarker, skydda området sammanhängande skogar med bl.a. gammelskog och

sumpskog samt bäckar och myrar inklusive gamla slåttermysrar från exploatering av negativ betydelse. Syftet är också att bibehålla bra skogsfågelmiljöer bl.a. genom att bevara tjäderbiotoperna och lekplatserna.

Modernt skogsbruk eller hydrologiska ingrepp ryms inte inom syftet med reservatet.

Friluftsliv

Bevara och underlätta möjligheterna till besök och naturupplevelser i reservatet.

Syftet ska nås genom

- att området lämnas till fri utveckling
- information och underhåll av vandringsstigar genom reservatet.

PRIORITERADE BEVARANDEVÄRDEN

De viktigaste naturvärdena är knutna till skogens karaktär av sammanhängande gammelskog med viktiga sumpskogsstråk. Även de fina bäckarna och myrarna har höga naturvärden. Det hade varit lockande att försöka kartlägga omfattningen av den tidigare myrslåttern vid Örjasänget och också återuppta slätter på något parti men det känns i dagsläget inte realistiskt.

Förutom naturen i sig finns det ett par fina tillgångar för det rörliga friluftslivet. Framför allt den gamla intakta fäbodstigen som sträcker sig genom en stor del av reservatet på sin väg ända från Källbäcken vid Västerdalälven till Höglindans fäbodlar. Stigen ingår också i ett mycket stort system av leder i Gagnefs kommun baserade på gamla fäbodleder. Längs stigen ligger också Friluftsfrämjandets kolarkoja bra till för en rast.

SKÖTSELOMRÅDEN

SKÖTSELOMRÅDE 1, all skogsmark utom skötselområde 2. Skog med fri utveckling

Beskrivning av skogen

Även om skogen innehåller många brandspår som visar skogsbrandens stora betydelse även i detta skötselområde så bör eventuell naturvårdsbränning prioriteras lägre här än i skötselområde 2.

Kvalitetsmål och gynnsam bevarandestatus

Naturskog.

Skötselåtgärder

Fri utveckling som kommer att ytterligare förstärka naturskogs-karaktären. På lång sikt, dvs. efter något eller några decennier, kan frågan väckas på nytt om lämpligheten av att bränna i detta område.

SKÖTSELOMRÅDE 2. Skogsmark lämplig för bränning

Beskrivning av skogen

Omfattar den nordvästra delen av reservatet bl.a. den mer ensartade tallryggen i område a och den lövdominerade delen väster om Lilla Bortbergstjärn.

Kvalitetsmål och gynnsam bevarandestatus

Ökad naturskogskaraktär alternativt brandfält med fri utveckling.

Skötselåtgärder

Om naturvårdsbränning aktualiseras här bör en noggrannare studie göras av förutsättningarna, men utifrån nuvarande förutsättningar föreslås följande prioritetsordning

1. Delområde a, tallryggen mellan bäckarna från Bortbergstjärnarna
2. Delområde b, mellan Stora Hålbergsmyrän och bäcken från Lilla Bortbergstjärn.

SKÖTSELOMRÅDE 3, alla myrområden. Våtmarksområden med fri utveckling

Beskrivning av myrarna

Omfattar flera olika typer bl.a. frodiga kärrpartier ibland med kraftig tuvbildning på flera ställen längs Långsundbäcken, vassdominerade partier och blötområden som längst i söder också innehåller ett par mindre myrtjärnar. På delar av Fågelliksmyrän och kärret ett par hundra meter söder om stora bäcksammanflödet har system av strängar och flarkar utbildats, dock inte särskilt tydliga.

Kvalitetsmål och gynnsam bevarandestatus

Oskadade myrar.

Skötselåtgärder

Fri utveckling.

SKÖTSELOMRÅDE 4, Lilla Bortbergstjärn och alla bäckar. Vattenmiljöer med fri utveckling

Beskrivning av området

En ordinär skogstjärn med fint läge i reservatet och bestånd av åtminstone gädda, abborre och mört. Flera fina bäcklopp genom skog och myr. Ca 700 m nedströms trebäcksammanflödet finns en spång över Långsundbäcken som annars brukar vara svår att ta sig över.

Kvalitetsmål och gynnsam bevarandestatus

Ingen ytterligare hydrologisk påverkan.

Skötselåtgärder

Inga förutom att en enkel träskylt med namnet Lilla Bortbergstjärn bör sättas upp på lämplig plats vid tjärnen längs den nya vandringsled som bör målas upp.

FRILUFTSLIV

Övergripande mål

Bevara och underlätta möjligheterna till besök och naturupplevelser i reservatet.

Stigar och leder

Även fortsättningsvis bör Friluftsförbundet sköta den befintliga vandringsstigen som ingår i ett större ledsystem liksom skötseln av kolarkojan. Om Friluftsförbundet så önskar bör staten kunna ställa upp med material och/eller arbetskraft för utbyte av spänger över Långsundbäcken och bäcken från Stora Bortbergstjärn.

För att underlätta rundvandring genom reservatet bör stigen kompletteras med uppmålning av en vandringsled förslagsvis med den ungefärliga sträckning som framgår av skötselplanekartan. Långsundbäcken bör då passeras på den befintliga lilla spången/bron.

Lättast går man in i reservatet på fäbodstigen i östra kanten. Där finns också en lämplig parkeringsficka längs skogsbilvägen med plats för några bilar.

Information

En informationstavla bör sättas upp vid reservatsgränsen i vardera änden på fäbodstigen.

Tillsyn

Länsstyrelsen ansvarar för tillsynen av reservatet, informationstavlorna och den nya vandringsled som bör anläggas. Friluftsförbundet ansvarar även fortsättningsvis för skötseln av den gamla fäbodstigen och kolarkojan.

Sammanfattning av planerade skötselåtgärder

Skötselåtgärd:	Målning av gräns och vandringsstig
När:	Barmark 01
Beskrivning:	
Var:	Hela reservatet
Vem:	Entreprenör
Finans:	Vårdanslag

Skötselåtgärd:	Infotavla, infobroschyr
När:	År 02

Beskrivning:

Var:

Vem:

Finans:

Lst

Vårdanslag

Bilaga

Skötselplanekarta